

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 8. října 2019 ve věci č. 15428/16 – Szurovecz proti Maďarsku

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vnitrostátní orgány nepředložily dostatečné důvody pro omezení svobody přijímat informace dle článku 10 Úmluvy v případě novináře, který nebyl vpuštěn do přijímacího střediska pro žadatele o mezinárodní ochranu, o němž zamýšlel zpracovat reportáž ve snaze ověřit informace z jiných zdrojů o tom, že v něm panují nevyhovující podmínky.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel je novinářem zpravodajského internetového portálu, který pojal záměr napsat článek o podmínkách v přijímacím středisku pro žadatele o mezinárodní ochranu v Debrecíně. Jeho žádost o umožnění vstupu do zařízení však příslušný úřad zamítl z důvodu ochrany osobnostních práv ubytovaných osob. Stěžovatel podal novou žádost, v níž zdůraznil, že jakékoli rozhovory a fotografie budou pořizovány se souhlasem dotčených osob. Současně vyjasnil, že cílem návštěvy zařízení je získat objektivní informace o tamních podmínkách, které byly v dubnu 2015 ve zprávě komisaře pro základní práva označeny za nelidské a ponižující. Úřad žádosti ani napodruhé nevyhověl. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že se přijímací středisko těší neustálému zájmu médií a pravidelné návštěvy novinářů zasahují do soukromí žadatelů o mezinárodní ochranu. Těm přitom nezřídká v zemi původu hrozí pronásledování, takže informace, které by o nich byly zveřejněny v tisku, by mohly ohrozit jejich bezpečnost. Stěžovatel se proti rozhodnutí bránil před vnitrostátními soudy. Ty dovodily, že rozhodnutí úřadu není správním rozhodnutím, a proto nepodléhá soudnímu přezkumu.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že neumožněním vstupu do areálu přijímacího střediska, o němž chtěl napsat článek, byla porušena jeho svoboda projevu a právo na informace.

a) K přijatelnosti

Dle vlády byla stížnost neslučitelná *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy, jelikož její článek 10 nezaručuje všeobecné právo na přístup k informacím, a to ani tehdy, když zákonodárce přijal zákon o svobodném přístupu k informacím. Dále vláda namítala, že je námitka neslučitelná s ustanoveními Úmluvy *ratione personae*, jelikož stěžovatel nemůže tvrdit, že mu byl znemožněn výkon svobody projevu. V této souvislosti vláda upozornila, že stěžovatel zveřejnil článek o podmínkách v jiném azylovém zařízení, aniž by jej osobně navštívil. Přístup do zařízení proto zjevně není k sepsání takové reportáže nezbytný. Dle Soudu bylo klíčové posoudit, zda došlo k zásahu do práva stěžovatele přijímat a rozšiřovat informace dle článku 10 Úmluvy. Vzhledem k tomu, že jde o otázku, jež je neoddělitelně spojena s posouzením merita stížnosti, Soud spojil její projednávání s hodnocením odůvodnění.

b) K odůvodnění

Obstarávání informací je nezbytným předpokladem pro výkon novinářské profese a jako takové spadá pod ochranu článku 10 Úmluvy (*Dammann proti Švýcarsku*, č. 77551/01, rozsudek ze dne 25. dubna 2006, § 52). Pokud jsou novinářům kladeny překážky v získávání těchto informací, může být ohroženo plnění jejich role hlídacích psů demokracie, jakož i jejich schopnost předávat veřejnosti přesné a věrohodné informace (*Shapovalov proti Ukrajině*, č. 45835/05, rozsudek ze dne 31. července 2012, § 68). Jestliže byl stěžovateli odmítnut přístup do přijímacího střediska, bylo mu tím znemožněno obstarat si informace z první ruky a ověřit tak, jaké panují v předmětném zařízení podmínky. Došlo tím k zásahu do jeho práva svobodně přijímat informace, které jsou předpokladem pro jeho novinářskou práci (srov. *Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG proti Švýcarsku*, č. 34214/06, rozsudek ze dne 21. června 2012, § 41). Z téhož důvodu Soud také odmítl výše uvedené námitky vlády proti přijatelnosti stížnosti.

Mezi účastníky řízení nebylo sporu, že předmětné opatření bylo v souladu se zákonem a že sledovalo legitimní cíl spočívající v ochraně soukromí žadatelů o mezinárodní ochranu. Soud s tímto hodnocením souhlasil. Co se týče nezbytnosti zásahu, ta předpokládá existenci naléhavé společenské potřeby. Při určování, jaká opatření jsou okolnostmi vyžadována, požívají státy určitý prostor pro uvážení. Ten ovšem není neomezený a podléhá dohledu ze strany Soudu. Jeho úlohou je přezkoumat, zda zvolené prostředky byly přiměřené k dosažení deklarovaných cílů a zda důvody předložené vnitrostátními soudy k ospravedlnění zásahu byly relevantní a dostatečné (*Bédat proti Švýcarsku*, č. 56925/08, rozsudek velkého senátu ze dne 29. března 2016, § 48).

Dle Soudu je veřejný zájem na šíření informací zvláště zřejmý, jde-li o zacházení se zranitelnými skupinami osob. V této oblasti je role médií jako hlídacího psa demokracie obzvláště důležitá. Stěžovatelův chystaný článek měl plnit právě tuto funkci. Jeho smyslem bylo ověřit, zda jsou podmínky, v nichž jsou drženi žadatelé o mezinárodní ochranu, v souladu s mezinárodními závazky státu. Rozhodnutí úřadu tuto skutečnost dostatečně nezohledňovalo. Opíralo se naopak o domněnku, že vpuštění stěžovatele do střediska by ohrozilo bezpečnost a soukromí těchto osob. Dle Soudu jde o relevantní důvody. Soud dále podotkl, že neexistuje shoda na evropské úrovni ohledně toho, zda by zástupcům médií měl být umožněn přístup do zařízení určených k pobytu cizinců. Většina právních úprav v tomto směru stanoví určitá omezení či podmínky. Absence jednotného přístupu k této otázce nasvědčuje tomu, že státy určitý prostor pro uvážení požívají.

Soud však přesto nebyl přesvědčen, že odmítnutí žádosti stěžovatele bylo k ochraně soukromí a bezpečnosti ubytovaných nezbytné. Informace, které stěžovatel zamýšlel získat, se sice mohly týkat jejich soukromého života, avšak sledovaným účelem nebylo uspokojení senzacechtivé zvědavky (srov. *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07, rozsudek velkého senátu ze dne 10. listopadu 2015, § 101), ale ochrana těchto osob před špatnými podmínkami. Jinými slovy, šlo o informace, na jejichž zjištění a uveřejnění panoval silný veřejný zájem. Ani těmito otázkami se úřad nezabýval. Vláda pak nebyla s to vysvětlit, jak konkrétně by měla návštěva stěžovatele ohrozit bezpečnost žadatelů o mezinárodní ochranu, když by rozhovory i fotografie byly pořizovány na základě jejich souhlasu.

Soud dále odmítl argument vlády, že si stěžovatel mohl opatřit relevantní informace jinými způsoby, zejména z nepřímých zdrojů. Dle Soudu by takové informace nebyly postačující k naplnění účelu reportáže, která měla ověřit, zda v zařízení panují nelidské či ponižující podmínky. V očích veřejnosti by nadto informace z druhé ruky nemusely být vnímány jako spolehlivé a věrohodné.

Svoboda projevu nechrání jen samotný obsah sdělení, ale také volbu způsobu a formy, jakým má být předáno veřejnosti. Taková rozhodnutí přísluší novinářům, nikoliv vnitrostátním orgánům, natož mezinárodnímu soudu (*Stoll proti Švýcarsku*, č. 69698/01, rozsudek velkého senátu ze dne 10. prosince 2007, § 146). Dostupnost jiných informačních zdrojů tak nemohla sloužit jako důvod k zamítnutí stěžovatelovy žádosti. V neposlední řadě Soud přihlédl k tomu, že soudy odmítly rozhodnutí úřadu věcně projednat. Jeho přiměřenost tudíž nebyla přezkoumána.

S ohledem na význam sdělovacích prostředků v demokratické společnosti Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány nepředložily přesvědčivé důvody pro omezení stěžovatelovy svobody projevu. Odmítnutí jeho žádosti o vstup do přijímacího střediska tudíž nebylo v demokratické společnosti nezbytné a došlo k porušení článku 10 Úmluvy.